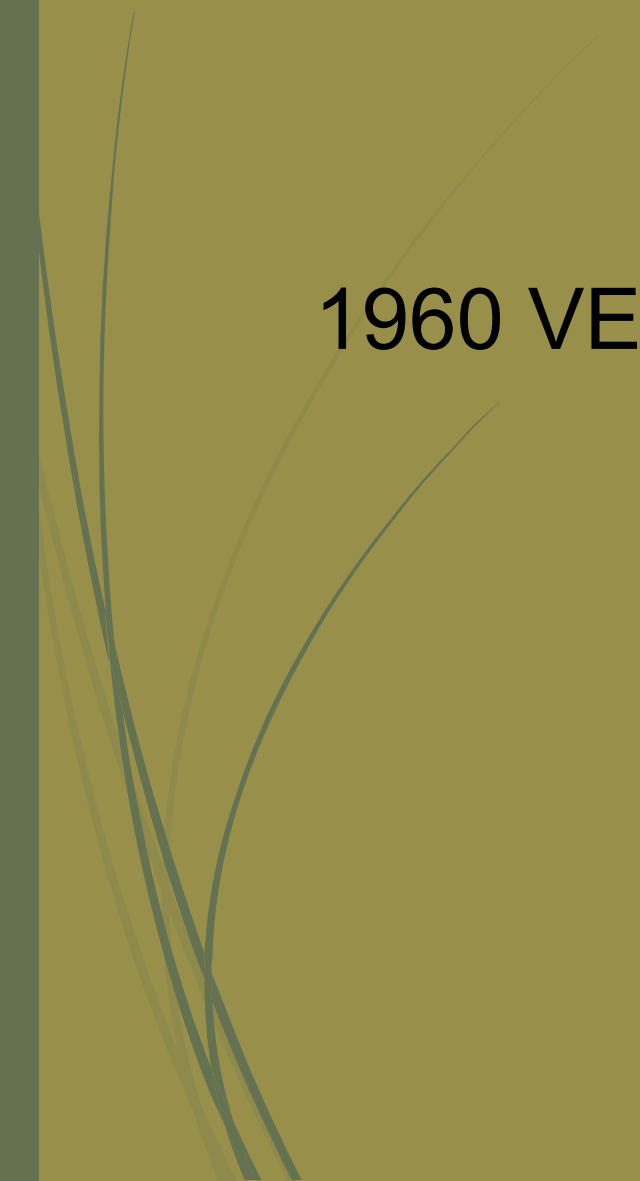

1960 VE 1970'LERDE TARİHÇİLİK VE TARİH EĞİTİMİ

-
-
- Türkiye'de tek partili hayata son vererek 1950'de iktidara gelen Demokrat Parti (DP), on yıllık iktidarında ülkenin siyasî, ekonomik, kültürel hayatında önemli değişiklikler gerçekleştirmiştir. DP tarafından gerçekleştirilen değişim, halkın bir bölümü tarafından takdir edilse de bir bölümünde ciddi rahatsızlıklara neden olmuştur. DP iktidarının yönetim politikalarının oluşturduğu rahatsızlık sonucunda ülkede öğrenci olayları yaşanmaya başlamış, bu olayların sonrasında Millî Birlik Komitesi (MBK) 27 Mayıs 1960'ta ülke yönetimine el koymuştur.
 - Askerî müdahaleyi gerçekleştirenler tarihî karakterlerle özdeşleştirilmiş; bir anlamda tarih yapanlar tarihlerini de kendileri yazmaya çalışmışlardır. Böylece yeni bir tarih bilinci oluşturulmaya çalışılmış; 27 Mayıs kırılması ideolojik bir aygıt olarak kullanılmıştır (Yetenek, 2015). Bu gelişmeler üniversite ve yüksekokullarda okutulan Türk İnkılap Tarihi dersi programına da eklenmiştir. Ders programlarının hazırlanmasında harp tarihi uzmanları ve subaylar görev almıştır.

-
-
- Askerî Darbe sonrası çoğulcu bir yapının izlerini taşıdığı ileri sürülen bir anayasa, MBK tarafından hazırlatılmıştır. 1961 Anayasası'nın, eğitim öğretim ve bilim anlayışının özgürlükçü, laik ve sosyal devlet anlayışına uygun olduğu ileri sürülmüş; bu anayasa ile eğitimin statik yapısından kurtulup verimliliği artırılmak hedeflenmiştir. 1961 Anayasası'nda eğitimde Türk milliyetçiliği ve Atatürk ilkeleri temel alınmış; din eğitimi kişilerin isteğine bırakılmış ve herhangi bir mecburiyet getirilmemiştir.
 - Askerî darbeye başlayıp, 12 Mart 1971 Muhtırasıyla devam eden ve 12 Eylül 1980'deki askerî darbeye sonuçlanan 20 yıllık süre zarfında 20 hükûmet görev yapmış; iç siyasette sağ-sol ayrımı ve silahlı mücadeleler yaşanmış, hükümetler arası uzlaşmazlıklar siyasi kaoslara beraberinde getirmiş, Cumhuriyet'in ve rejimin koruyucusu rolünü üstlenmekten geri durmayan asker zümrenin siyasete müdahaleleri ile çalkantılar yaşanmışken, dış siyasette de 1950-1953 Kore Savaşı, 1964 Johnson Mektubu Krizi, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ve ASALA terörü gibi gaileler ile uğraşılacak zorunda kalınmıştır.

1960-1980 Döneminin Eğitim Politikaları ve Tarih Eğitime Yansımaları

- Mayıs 1960-Ocak 1961 tarihleri arasında görev yapan MBK'nın hükümet programında Milli Eğitim Davası baş davalardan biri olarak kabul edilmiştir .
- Cemal Gürsel başbakanlığında kurulan 24 ve 25. Hükûmet dönemlerinde, eğitim alanında ilk olarak milliyetçilik ilkesine dönüş yapılmıştır. 1961 sonrasında DP döneminde ders kitaplarına giren ve Atatürk ilkelerine ters düştüğü düşünülen tüm konular ders kitaplarından çıkarılmıştır. Halk eğitime önem verilmiş, okuryazar sayısının artması için girişimlerde bulunulmuştur. Öğretmenler ve tarih dersleri aracılığıyla 27 Mayıs'ın önemini anlatılması hedeflenmiştir.

-
-
- Millî eğitime, anayasada ifadesini bulan Atatürk ilkeleri ve Batı uygarlıklarının temel ilkelerine dayalı, ulusal-kültürel değerleri yaratacak ve geliştirecek bir nitelik kazandırılmak hedeflenmiştir.
 - 10 Ekim 1965'ten 12 Mart 1971'e kadar Süleyman Demirel başkanlığında kurulan AP iktidarı Hükûmet programında yer alan “Türk Milliyetçiliği” ifadesi ilk kez 3 Kasım 1969-6 Mart 1970 arası dönemde görev yapan 31. Hükûmet olan II. Demirel Hükûmeti’nin programında kullanılmıştır. 1970’li yıllardan itibaren ülkede meydana gelen siyasi ve sosyal olaylar karşısında eğitime verilen önem hükûmet politikalarına da yansımıştır. Bu doğrultuda hazırlanan tarih dersi programları milliyetçi unsurları ön plana çıkarmıştır.

-
- 28 Eylül 1970-3 Ekim 1970 tarihleri arasında gerçekleştirilen Milli Eğitim Şurası'nda, bütün ders kitaplarının ve programların yeniden hazırlanması, okul yapıları ve tesislerin eğitsel esaslara göre geliştirilmesi, öğretim yöntemlerinin ve araçlarının modernleştirilmesinin zorunlu olduğu açıklanmıştır. Şura'da ele alınan ve 1971-72 yılında okutulmak üzere hazırlanan tarih dersi müfredatında, Türk-İslam sentezinin yerleşmeye başladığı görülmektedir. Programda, özellikle Türk tarihinden bahsederken Türkler, “*en büyük, ulu veya yüce*” kavramları ile ifade edilmiştir. İslam Tarihi ile Türk Tarihinin kesiştiği nokta ise Malazgirt Meydan Muharebesi olarak belirlenmiştir.
 - 1971-1980 arası dönem "Soğuk Savaş Dönemi'nin siyasi ortamına uygun olarak ana akımları Bülent Ecevit'in genel başkanlığındaki CHP'nin temsil ettiği “sol” ve Süleyman Demirel'in genel başkanlığındaki AP'nin temsil ettiği “sağ” şeklinde ifade edilebilecek ideolojik yaklaşımların oluşturduğu siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkların yaşandığı, kısa süreli hükûmetler veya koalisyonların kurulduğu bir dönem olmuştur

-
-
- Bu dönemde Millî Eğitim Bakanlığı'nda siyasallaşmanın arttığı ve uygulamaların bir devlet politikasından çok bir hükûmet politikası haline dönüştüğü görülmüştür. Bu durumun en somut örneği Millî Eğitim Bakanlarının ve Talim Terbiye Kurulu Başkanlarının sürekli olarak değişmesidir. 12 Mart 1971 tarihli askerî muhtıradan 12 Eylül 1980'de gerçekleşen askerî darbeye kadar geçen dokuz buçuk yıllık dönemde 9 defa Millî Eğitim Bakanı değişirken, 7'si başkan vekili, 4'ü ise asil olmak üzere 11 defa da Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı değişmiştir. Bu dönemde alınan kararların ve uygulanmaya çalışılan tarih dersi müfredatlarının her hükümet döneminde yeni bir kimliğe bürünmesi tarih öğretiminin amaçlarına ulaşamamasına neden olmuştur. Talim ve Terbiye Kurulu'nca, 20 Aralık 1974 tarih ve 495 sayılı la 1976-1977 öğretim yılında itibaren uygulamaya konulmak üzere Lise 9, 10 ve 11. Sınıf Tarih Programı kabul edilmiştir.

-
-
- 31 Mart 1975-21 Haziran 1977 tarihleri arasında görev yapan I. Milliyetçi Cephe (MC) Hükûmeti olarak da adlandırılan IV. Demirel Hükûmeti döneminde müfredat programlarının Türk kültürüne uymayan kısımlarının değiştirilerek Türk milletinin ilme ve insanlığa yaptığı hizmetlerin öğretilmesine önem verilmesi ve millî bir dil politikasının izlenmesi hedeflenmiştir. 1976-77 eğitim öğretim yılında yapılan değişiklikle tarihi olayların temelinde ekonomik faktörlerin değil manevi değerlerin olduğunun vurgulanması istenmiştir. Bu durum kozmopolit tarih yazımının yerine Türk-İslam Sentezinin tarih yazımında belirleyici unsur olmasıyla ilişkilidir.

-
-
- 1975 yılında tarih müfredat programında önemli bir değişiklik yapılmış, yüksekokul ve fakültelerde okutulan Türkiye Cumhuriyeti Tarihi derslerinin tarih programıyla birlikte okutulması kararlaştırılmıştır. Aynı yıl ortaöğretim seviyesinde okutulan Türk Edebiyatı, Türk Dili ve Tarih derslerinin kitapları milliyetçi kimlikleri ön plana çıkan ve genel olarak akademik camiada tanınan kişilere yazdırılmıştır. Kitaplarda, uygarlıklar yaratan, büyük devletler ve imparatorluklar kuran ve şanlı zaferler kazanan Türk milletinin, zaman zaman olumsuz durumlarla da karşı karşıya geldiğini, fakat tarihin derinliklerinden gelen ve büyük bir millet olmanın verdiği güçle olağüstü cesaret gösteren Türklerin bu olumsuzlukları kolayca atlattıkları ifade edilerek, millî bilinç kazandırmanın hedeflenmesi istenmiştir. Türk milletinin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ebediyen yaşayacağı tarihi metinlerde sık sık vurgulanmıştır.

-
-
- 21 Temmuz 1977-5 Ocak 1978 tarihleri arasında görev yapan II MC Hükûmeti döneminde millî eğitim politikasında milliyetçiliğe önem verileceği, millî tarihe ve değerlere daha fazla sahip çıkılacağı vurgulanmıştır. Dönemin tarih ders kitapları bu amacın gerçekleşmesine yönelik tasarlanmıştır.
 - 5 Ocak 1978'de iktidara gelen III. Ecevit Hükûmeti döneminde (5 Ocak 1978-12 Kasım 1979) hükûmet programının eğitimle ilgili bölümündeki en dikkat çekici husus programda yer alan “Son yıllarda yaygınlaşan çağdaş ve ulusal birliği sarsıcı ders kitapları kaldırılacaktır” ifadesidir. CHP İstanbul Milletvekili Mustafa Necdet Uğur'un Millî Eğitim Bakanlığı döneminde, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu ve Altan Deliorman tarafından yazılan tarih ders kitapları ile lise üçüncü sınıflar için Yılmaz Öztuna tarafından yazılan ders kitabı kullanımdan kaldırılarak, 1976-1977 öğretim yılı içerisinde lise birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda okutulan Niyaz ve Emin Oktay tarafından yazılan tarih ders kitapları herhangi bir değişikliğe uğramadan tekrar kullanılmaya başlanmıştır.

-
-
- 60-80 yılları arasında devleti idare etmeye çalışan hükümetler bu amaçlarına ulaşamamışlarsa da; belirledikleri hedeflere ulaşabilmek için hükümet programlarında yer alan politikaları gerçekleştirmek için tarih eğitimi bir araç olarak kullanmışlardır.
 - Tarih eğitiminin en makbul amacı olarak görülen makbul vatandaş yetiştirmek bu dönemde en önemli hedef olarak görülmüştür.

Dönemin Ders Kitapları Ve Yazarları

- Bu dönemin genel durumu dikkate alındığında toplumun büyük bir kesimi için tarih diye öğrenilen şeylerin popüler tarih yayınlarının sınırlı etkisiyle birlikte ders kitaplarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu sebeple dönemin ders kitaplarını üslup, ideoloji, pedagojik ilkeler ve yapısal özellikler bakımından incelemek önemlidir.
- Bu kapsamda 1960-80 yılları arasında Türkiye'deki tarih öğretimini ders kitabı yazarlarını değerlendirmek ülkedeki siyasi atmosferi ve eğitim politikalarını anlamlandırmak açısından kıymete haizdir.
- Bunun için dönemin önemli tarihçileri olan Çağatay Uluçay, İbrahim Kafesoğlu, Altan Deliorman, ve Yılmaz Öztuna'nın kısa biyografilerini dönemin tarih eğitime etkilerini bahsedeceğiz.

Mustafa Çağatay Uluçay

- 1908'de Çankırı Çerkeş'te doğmuştur 1929'da Gazi Orta Muallim mektebi ve Terbiye Enstitüsü tarih coğrafya bölümüne girmiştir. Manisa'da öğretmenlik yaptığı dönemde mezar taşlarının kazıyarak Manisa'nın tarihini ortaya çıkarmak için çalışmıştır (Uykucu 1971).
- 433 defterlik Manisa şeri mahkeme sicillerini tek başına düzenleyip bilim dünyasına kazandırmıştır (Ertürk 1998).
- Halil İnalcık'a göre Uluçay, ele aldığı ve işlediği konularla belki de Türkiye'de ilk defa gerçek anlamda sosyal tarih araştırması yapan kişidir (Ata, 2007).

-
-
- 1947'de Balıkesir Necatibey Eğitim Enstitüsü tarih öğretmenliğine tayin edilmiştir. Azminden ve başarısından ötürü Milli Eğitim Bakanlığı tarafından İngiltere'ye gönderilmiş bu süreçte tarih çalışmaları yapmıştır. İngiltere'de 18 ay kaldıktan sonra Türkiye'ye dönmüştür. Türkiye'de, İngiliz okullarındaki tarih öğretimine ilişkin saptanan ilk çalışma 1950'de Çağatay Uluçay tarafından ilköğretim dergisinde yayınlanan *Yabancı Memleketlerde Eğitim, Öğretim: İngiliz Okullarında Tarih Öğretimi* adlı makaledir.
 - Çağatay Uluçay, 1950 sonrasında eğitim dergilerinde tarih derslerinde çevre incelemeleri üzerine makaleler yazmış, özellikle, İngiliz okullarında yerel tarihe verilen öneme dikkat çekmiş, Daha sonra kendisini Manisa'nın tarihini yazmaya adanmıştır (Ata,1999).
 - Türk Tarih Kurumunun muhabir ve Türk Dil Kurumu'nun Aslı üyeliğinde bulunmuştur. Özel İlgi alanı olan sosyoekonomik ve yerel tarihçilik, tarih eğitimi, Osmanlı haremi ve Osmanlı hanedanı tarihinin yanı sıra Türk musikisi tarihinden, belge yayıncılığına kadar oldukça geniş yelpazede tespit edilebildiği kadarıyla 310 eser vermiştir (Ertürk, 1998).

-
-
- Bu eserleri ile ülkemizde sosyal tarihçiliğin, popüler tarihçiliğin ve tarih eğitiminin gelişimine büyük katkılar sağlamıştır. Uluçay, pedagoji bilgisi ile tarihçilik mesleğini şahsında kaynaştırılmış nadir tarihçilerden biri olmuştur (Ata, 2007).
 - Tarih derslerinde aktif olmalarını istediği öğrencilerin, dikkatinin çevrelerinde bulunan tarihi eserlere çekilmesi ve çevrenin tarih öğretmeni için bir laboratuvar vazifesi görmesi gerektiği düşüncesindedir. Tarih eğitimi için resim, harita, model, sergi, müze, virgöl gezi, canlandırma gibi araçların kullanılmasını savunan Çağatay Uluçay, Hikmet Akın'la ve Niyazi Akşit'le beraber yazdığı ders kitaplarında bu düşüncelerinin hayata nasıl geçirileceğini ortaya koymuştur.
 - Çağatay Uluçay, Hikmet Akın ile birlikte ilkokul 4 ve 5 sınıflar ile ortaokul 1,2 ve 3. sınıflar için tarih ders kitapları yazmıştır. ilk ve orta dereceli okullar için tarih ansiklopedisi yazan Çağatay Uluçay, Niyazi Akşit ile beraber liseler için tarih IV kitabını kaleme almıştır.

İbrahim Kafesoğlu

- ❑ Ocak 1914'te Burdur Tefenni'de doğmuştur. 1940'da Ankara Dil ve Tarih Coğrafya fakültesini bitirmiştir. Aynı yıl “ilmi yardımcı” sıfatıyla burada göreve başlamıştır. Haziran 1942'de Maarif vekaletinin açmış olduğu Avrupa imtihanını kazanarak, Türk tarihi ve arkeolojisi konularında doktora yapmak üzere Budapeşte Üniversitesi'ne gönderilmiştir (Çetin, 2006).
- ❑ Kafesoğlu, gençlik yıllarından itibaren kendisini milliyetçi cereyanlar içerisinde bulmuş; İzmir Mahalle mektebindeki öğretmeni Mehmet Emin Bey'in etkisi ile düşünce dünyası şekillenmiştir. Kafesoğlu tarihçilikte çizdiği yolu özetlerken mensubu bulunduğu milletin yüksek kalitede, insanlara değer getirmiş bir cemiyet, bir topluluk olduğunu ifade etmiş, bu inancını besleyen iki önemli kaynağın ise Ziya Gökalp ve Nihal Atsız olduğunu dile getirmiştir. Beslendiği bu kaynakların, olayın romantik yönüne odaklandıklarını, kendisinin ise Türklük fikrini tarihi delilleri ile ortaya koymanın gerekliliğine inandığı için bilimsel tarihçiliği tercih ettiğini dile getirmiştir (Donuk 1987).
- ❑ İngilizce, Fransızca, Almanca, Macarca, Arapça e Farsça bilen İbrahim Kafesoğlu'nun yayınlanmış 17 kitabı ile 300'e yakın makalesi vardır. pek çok dergi ve gazete de Kaleme aldığı yazıları Birgül kitapları ve kurucu üye olarak da yer aldığı sivil toplum kuruluşları aracılığıyla dönemin tarih Akademi dünyasına ve ülkenin özellikle milliyetçi ve muhafazakar gençliğini derinden etkilemiştir.

Altan Deliorman

- 1935'te Sofya'da dünyaya gelmiştir Haydarpaşa Lisesi'nde iken, edebiyat öğretmeni Nihal Atsız'ın etkisiyle edebiyata ve Türkçülüğe yönelik ilgisi artmıştır (Özcan. 2011). İstanbul Hukuk Fakültesi'ni kazanmış olmasına rağmen derslere katılmamış, öğrenimine bir süre ara verdikten sonra aynı üniversitede, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne kayıt olmuş ve bu bölümden mezun olmuştur. 1986 yılında İstanbul'da bayrak Basım Yayın Tanıtım adlı bir yayınevi kurmuş; ikisi ortak yazarlı 12 adet ders kitabı yazmıştır. Köklü bir milliyetçi görüşe sahip olan Deliorman, Türkiye Komünizmle Mücadele Derneğini kurmuş, kapatılincaya kadar bu derneğin genel sekreterliğini yürütmüştür . Onun gerek edebi eserlerinde gerek tarihi araştırmalarında ve gerekse makalelerinde Türkçülüğü merkeze aldığı ve milli şuurun, vicdanın ve ruhunu elde etmeye çalıştığı görülmektedir.

-
-
- Yazdığı ders kitaplarında Türklerin kahramanlıklarını, hoşgörüsünü, asker sayılarının az olmalarına rağmen kazandıkları savaşları, Türk-İslam kültürünün zenginliğini ortaya koymuştur. Eserlerinde Türklerin İslam dini ile buluşmasını dünya tarihinin en önemli olaylarından biri olarak değerlendirmiş anlatımda bazen hamaset yüklü ifadeler de görülmektedir. Onun tarih ders kitaplarının merkezinde Türk İslam sentezi ciddi bir şekilde kendisini göstermektedir. Türklüğü ve Türk milletini yücelten bir dil kullanılması Türk-İslam sentezinin hedeflerinin gerçekleşmesinde yardımcı olmuştur. Pedagoji alanında herhangi bir eğitim almaması kitap içeriklerinin hikayeci üslupla anlatılan kuru tarih bilgisine dönüşmesine, yazdığı kitapların öğrenciyi harekete geçirmekten uzak bir yapıya bürümesine neden olduğu görülmektedir (Akbaba, 2017).

Yılmaz Öztuna

- 1930'da İstanbul'da doğmuştur. Liseyi Fransa'da okumuştur.1402 Ankara Muharebesi adlı eseri 1946'da yayınlandığında henüz 16 yaşındadır. Ayrıca müzikle de ilgilenmiştir. 1965'te Hayat Tarih Mecmuası'nı çıkarmaya başlamıştır. Mecmua 216 sayı ve 36 cilt olarak yayınlanmıştır. Hayat Tarih Mecmuası bu dönemde Türkiye'deki popüler tarih dergiciliğinin en önemli temsilcisi olmuştur. 1967'de "Türkiye Tarihi" adlı eseri yayınlanan Yılmaz Öztuna'nın ünü tüm Türkiye yayılmıştır (Sağlam, 2012).
- 20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'de Türk tarihinin genç nesiller arasında okunup öğrenilmesinde ve sevilmesinde en etkili isimlerden biri Yılmaz Öztuna'dır. Öztuna'nın eserlerini okuyarak tarihi sevmiş ve tarih bilgisi edilmiş binlerce insan vardır. özellikle milliyetçi muhafazakar okuyucu üzerinde çok etkili olmuştur. Öztuna, milliyetçidir ve milliyetçiliğinin tezahürlerine eserlerinde sıkça rastlamak mümkündür (Özcan, 2012).
- Öztuna, kamuoyuna "Büyük Türkiye", "Osmanlı Cihan Devleti", "Büyük Türk Hakanlığı" gibi tabirler kazandırmıştır. 150'ye yakın kitapla, 20 bini bulan fıkra ve makale, ansiklopedik anlayış örnekleri, yüzlerce televizyon konuşması ile büyük bir miras bırakmış olan Öztuna'nın tarihe olan hakimiyetini, tarihçiliğin ilk keşfeden ve onu kamuoyuna sunan Nihal Atsız'dır (Gürgür, 2012).

SONUÇ

- 27 Mayıs 1960 Darbesi'nden sonra tarih eğitimi alanında değişikliğe gidilmiş ve darbenin amacı ve önemini anlatmak amacıyla müfredatta düzenlemeler yapılmıştır. DP döneminde uzaklaşılacak milliyetçi duruşa tekrar dönülmüş ve Atatürk İlkelerine tekrar vurgu yapılmıştır. 27 Mayıs'ın tarihi bir dönüm noktası olduğu genç nesillere verilmeye çalışılmıştır. Kişi hak ve özgürlükleri ile din ve vicdan hürriyeti anayasa ile garanti altına alınmaya çalışılmıştır. Eğitim ve tarih eğitimi alanında lâiklik ilkesine tekrar vurgu yapılmaya başlanmıştır. DP döneminde uygulanan politikalar sıkça eleştirilmiş ve dönemin olumsuzlukları üzerinden bilinç aşılarmaya gayret edilmiştir. Milli, manevi ve ulusal değerlere vurgu yapılmıştır (Yetenek, 2015).
- Darbeyi yapanların tarih eğitimi çerçevesinde amaçladıkları bu olsa da milliyetçi-muhafazakar tarihçiler tarafından Türk İslam sentezini aşılama çorbası toplumu etkilemiştir. Daha net bir şekilde ifade edilecek olursak, bu dönemki tarih eğitimi üzerinde darbeyi yapan cunta gerçekleştirmiş olduğu darbeyi meşrulaştırmaya çalışmış, dönemin etkin tarihçileri ise Türk İslam sentezi merkezli bir anlayış çerçevesinde eserler vermiştir. Dönemin sol rüzgarları bütün dünyayı kasıp kavururken Türkiye'de de o dönemde sol hareketler büyük bir aktiflik içerisinde olmuştur. Bu sebeple milliyetçi muhafazakar çizgi, milliyetçi tarih anlayışı merkezli hareket etmiş ve tarih kitaplarını bu çerçevede ele alarak sol ideolojilere karşı toplumu koruma iddiasıyla hareket etmiştir.

KAYNAKÇA

- Ahmet Özcan, "Tarih Yazarların Yazılmayan Hayatları", *Türk Yurdu*, Cilt: 32, Sayı: 298, 2012
- Akbaba, B. (2017). 1960-1970'lerde Tarih Eğitimi. A. Şimşek (Ed.), *Türkiye'de Tarih Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Abdulkadir Donuk, Profesör Doktor İbrahim Kafesoğlu Nun Hayatı Ve Eserleri ", *Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 13, 1987.
- Bahri Ata, "Çankırılı Bir Tarihçi: Mustafa Çağatay Uluçay ve Tarih Eğitime Katkıları", *Çankırı Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, 2007.
- Bahri Ata, "İngiltere'de Piaget Ve Bruner'in Görüşlerinin İlköğretimde Tarih Öğretimine Yansıması Üzerine Bir Araştırma ", Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu 15 16 Ekim 1998'de, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 6, 1999.
- Bayram Eyüp Ertürk, " Mustafa Çağatay Uluçay Bibliyografyası Denemesi ", *Çağdaş Türkiye Tarihi araştırmaları Dergisi*, cilt: 3, sayı: 8, 1998.,
- Emine Yetenek, *27 Mayıs 1960 Darbesinin Tarih Eğitime Etkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas 2015.
- Himmet Akın, Çağatay Uluçay, Testli ve atlaslı tarih ilkokul sınıf 4, ve Akay Yayınları, İstanbul 1966.

Nuri Gürgür, "Yılmaz Öztuna Hakka Yürüdü" *Türk Yurdu*, Cilt: 32, Sayı: 295, 2012.

Kürşat Ekrem Uykucu, "Mustafa Çağatay Uluçay ve Eserleri ", *Tarih Dergisi*, Sayı: 25, 1971.

Oktay Ünal, *Altan Deliorman'ın Hayatı ve Eserleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat 2014.

Ömer Özcan, " Bulgaristan'da Türkçe Basın ", *Türk Yurdu*, Cilt: 31, Sayı: 287, 2011

Neşe Çetin, *Bir Tarihçi ve Aydın Olarak Profesör Doktor İbrahim Kafesoğlu Hayatı Ve Eserleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006

Seyfettin Sağlam, "Yılmaz Öztuna Üzerine", *Türk Yurdu*,: Cilt: 32, Sayı: 298, 2012.

